

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO FINANCIJA

OBRAZLOŽENJE PRORAČUNA
ZA 2004. GODINU

SADRŽAJ

MAKROEKONOMSKI OKVIR	2
GLAVNI CILJEVI PRORAČUNA ZA 2004. GODINU	3
STRUKTURA JAVNIH PRIHODA	4
PROCJENA KRETANJA JAVNIH PRIHODA U 2004. GODINI	8
POREZ NA DOBIT	8
DOPRINOSI.....	9
TROŠARINE.....	12
POREZ NA DOHODAK	11
POREZ NA DODANU VRIJEDNOST.....	14
POREZ NA IMOVINU	16
JAVNI DUG	17
EFEKT PRENESENIH OBVEZA IZ 2003. GODINE NA RASHODE U 2004. GODINI.....	18
PLAN KRETANJA JAVNIH RASHODA	19
DRŽAVNI PRORAČUN	19
PLAN RASHODA HAC I HC.....	21
PLAN RASHODA FONDA ZA ZAŠTITU OKOLIŠA I ENERGETSKU UČINKOVITOST.....	22
PLAN RASHODA DRŽAVNE AGENCIJE ZA OSIGURANJE ŠTEDNIH ULOGA I SANACIJU BANAKA.....	23
PLAN RASHODA HRVATSKOG ZAVODA ZA ZAPOŠLJAVANJE	24
PLAN RASHODA HRVATSKOG ZAVODA ZA MIROVINSKO OSIGURANJE.....	25
DEFICIT.....	26

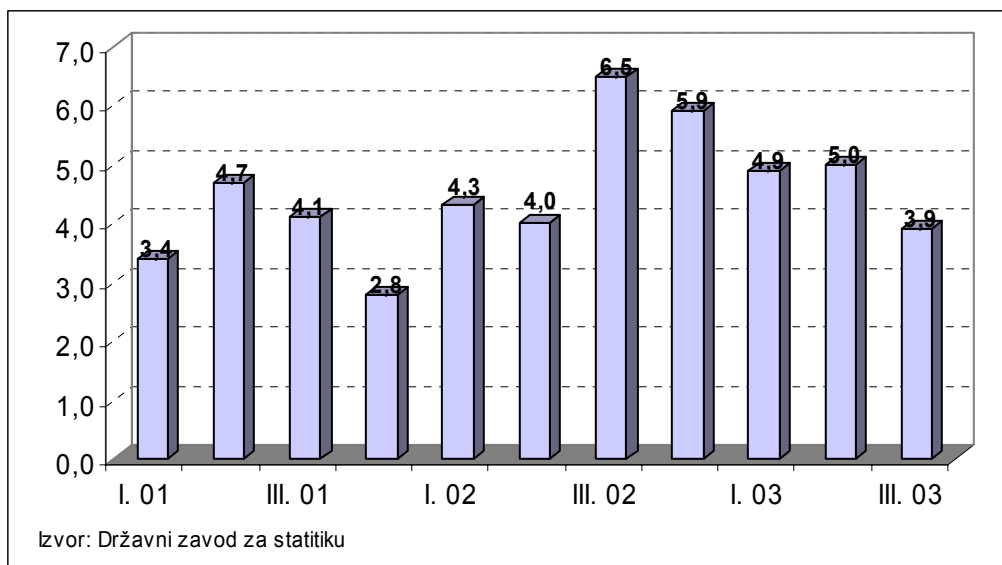
MAKROEKONOMSKI OKVIR

Usporavanje gospodarske aktivnosti u 2003. godini

U 2004. očekujemo daljnje usporavanje trgovine

Druga polovica 2003. godine zabilježila je usporavanje gospodarstva prema svim indikatorima gospodarske aktivnosti. Industrijska proizvodnja bilježila je iz mjeseca u mjesec niže stope rasta koje su u studenom 2003. završili sa padom industrijske proizvodnje od 0,4%. Trgovina je kao značajan indikator kretanja gospodarske aktivnosti zabilježila usporavanje u 2003. godini. Naime u 2003. godini trgovina na malo je nominalno na godišnjoj razini porasla za 5% dok je u 2002. rast u istom razdoblju iznosio 13,2%. Takvi signali upućuju na ubrzano usporavanje trgovine koja je u 2003. godini zabilježila više nego dvostruko sporiji rast. Za 2004. godinu očekujemo daljnje usporavanje trgovine na malo, pa su naša očekivanja da će trgovina zabilježiti nominalni rast od oko 4%. Glavni utjecaj na usporavanje trgovine imao bi nastavak restriktivne monetarne politike koja upravo ide u pravcu smanjenja osobne potrošnje koja je generirana kroz kreditnu ekspanziju banaka prema stanovništvu, te bi do usporavanja rasta trgovine došlo zbog neradnih nedjelja za trgovine i skraćivanja radnog vremena. Pozitivni utjecaj na lagani rast trgovine imao bi rast neto plaća, odnosno povećanje raspoloživog dohotka, te povećanje zaposlenosti. Prema tome očekujemo da će realni rast BDP-a u 4. kvartalu 2003. godine iznositi 3,6% odnosno na godišnjoj razini 4,3%.

Grafikon 1: Međugodišnje stope rasta BDP-a po tromjesečjima

Stopa rasta BDP-a za 2004. očekuje se na razini od 3,2%

Nominalni rast BDP-a bi prema tome u 2003. godini mogao dosegnuti 189 milijardi kuna. Kada procjenjujemo 2004. godinu očekujemo da će zabilježiti nižu stopu ekonomskog rasta u odnosu na 2003. godinu. Za cijelu 2004. godinu očekujemo da se realna stopa rasta BDP-a zaustavi na oko 3,2% što će biti posljedica usporavanja osobne potrošnje za koju očekujemo da u 2004. godini zabilježi niske stope rasta, odnosno restriktivne monetarne politike koja će utjecati na smanjenje kreditne aktivnosti. Naime, vjerujemo da će središnja banka uz stabilnost cijena pokušati smanjiti eksternu neravnotežu hrvatske ekonomije (vanjski dug, deficit platne bilance) i time izloženost hrvatske ekonomije eksternim šokovima što znači da će pokušati usporiti kreditnu aktivnost kroz implementaciju niza ortodoksnih mjera

monetarne politike. Početkom 2004. godine industrijska proizvodnja je zabilježila pad od 1,5% što ide u prilog našim očekivanjima o usporavanju rasta u 2004. godini. Očekujemo da će BDP u nominalnom iznosu porasti za 5,7% odnosno na razinu od 199,5 milijardi kuna.

Prosječna stopa inflacije u 2004. iznosila bi 2,4%

Očekivano slabljenje dolara prema kuni u 2004.g. u odnosu na 2003.g. te moguće niže cijene sirove nafte na svjetskim tržištima u istom promatranom razdoblju stvaraju uvjete za nisku stopu inflacije i u 2004.g. Očekujemo da bi prosječna stopa inflacije u 2004. godini iznosila 2,4% što je više od ovogodišnje. Do rasta bi posebno moglo doći u kontekstu odgođene deregulacije cijena energenata (struja i plin) što može kreirati jednokratni pritisak na rast cijena. U 2004. godini očekujemo da će se tečaj eura kretati u rasponu od 7,50 – 7,70 HRK. HNB će vjerojatno nastaviti sa praksom da intervenira samo u slučaju naglih promjena tečaja, a ne i razina tečaja, što ide u prilog našem očekivanju da će HNB dopustiti dostizanje viših razina tečaja kune. Faktori koji će utjecati na slabljenje kune biti će: otplate vanjskog duga, plaćanje robnog uvoza, kupnja vrijednosnica u inozemstvu. S druge strane na jačanje kune će utjecati devizni priljevi od turizma, inozemni krediti, privatizacije, izravne inozemne investicije i drugi faktori. HNB će vjerojatno nastaviti sa monetarnim mjerama i u 2004. godini kojima će također značajno utjecati na smjer kretanja tečaja.

Tablica 1: Makroekonomski pokazatelji za izradu proračuna 2004.

	2001.	2002.	2003.	2004.
BDP milijuni HRK	162.930	176.452	189.040	199.557
BDP nom, %	6,8	8,3	7,1	5,6
BDP real, %	3,8	5,2	4,5	3,2
Inflacija prosjek, %	4,9	2,2	1,5	2,4
Trgovina na malo, %	13,9	13,2	4,6	3,0
Industrijska proizvodnja, %	6,0	5,4	4,5	3,6
Stopa nezaposlenosti, ILO	16,3	14,4	14,2	14,0
Tekući račun, % BDP-a	-4,2	-7,1	-6,4	-4,2
Inozemni dug, milijarde USD	11,2	15,4	23,6	27,0
Inozemni dug, kao % BDP-a	57,4	62,1	78,3	80,3
Tečaj EUR/HRK, prosjek	7,47	7,41	7,56	7,69
Tečaj EUR/HRK, kraj godine	7,37	7,44	7,65	7,71
Tečaj USD/HRK, prosjek	8,34	7,86	6,68	6,10
Tečaj USD/HRK, kraj godine	8,35	7,14	6,27	5,93
Kamtna stopa na TZ, 12m	-	3,7	4,7	6,0

Izvor: DZS, Hrvatska narodna banka, Ministarstvo financija

GLAVNI CILJEVI PRORAČUNA ZA 2004. GODINU

- Cilj proračuna za 2004. godinu je zadržavanje makroekonomske stabilnosti, te fiskalna konsolidacija kroz smanjenje proračunskog deficita opće države u odnosu na prethodnu godinu.
- Proračun za 2004. zadovoljava sve komponente socijalnih davanja i nastavaka investicijskih projekata u cestogradnji, stanogradnji i prometnoj infrastrukturi.

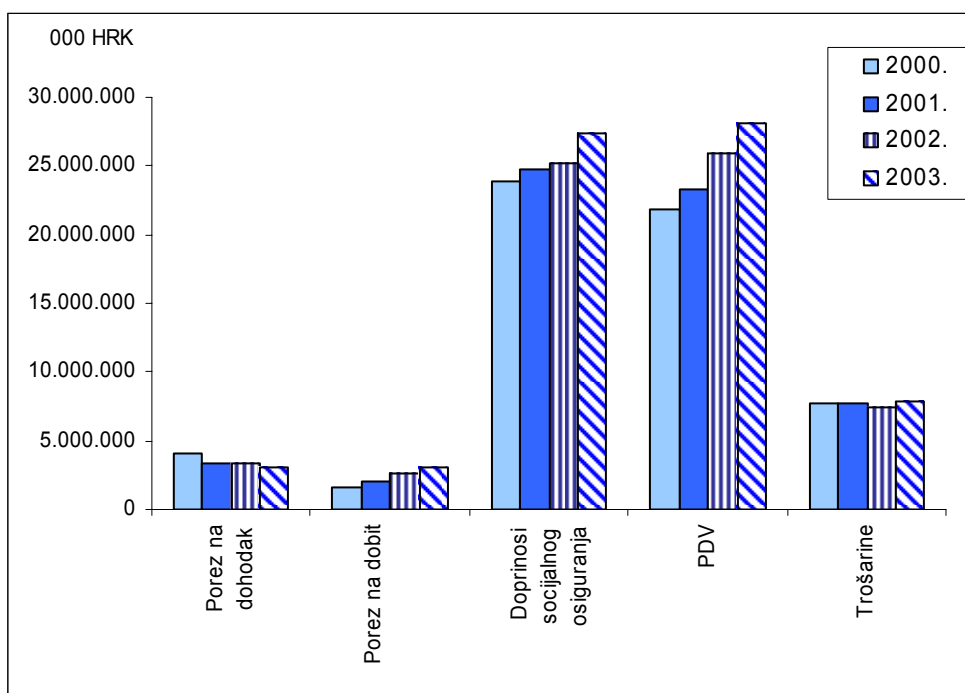
- Očekivana stopa rasta realnog bruto domaćeg proizvoda (BDP) iznosi 3,2% uz inflaciju od 2,4% u 2004. godini možemo očekivati nominalni rast BDP-a od 5,6%.
- Prihodi proračuna u 2004. godini su u najvećoj mjeri određeni ekonomskom aktivnošću u 2004. godini za koju se očekuje da će biti sporija nego što je bila u prethodnoj godini što će se odraziti i na porezne prihode.
- Tekući prihodi bilježe lagani manjak u odnosu na tekuće rashode, pa u tom kontekstu predviđamo u 2004. godini tekući deficit od 0,5% BDP-a.
- Prosječne plaće državne uprave će u 2004. godini rasti po stopi od 4,3% koliko je potpisano kolektivnim ugovorom.
- Udio državnog duga ne smije preći razinu od 50% BDP-a u 2004. godini, odnosno javni dug se planira u iznosu od 54% BDP-a.

STRUKTURA JAVNIH PRIHODA U RAZDOBLJU 2000.-2003.

U razdoblju od 2000. do 2003. godine nije se bitno mijenjala struktura pojedinih poreznih prihoda, odnosno njihovo učešće u ukupnim proračunskim prihodima.

Smanjenje prihoda od poreza na dohodak tijekom 2000-2003

U 2000. godini porezom na dohodak prikupljeno je 4.094,6 milijuna kuna. Od 2000. godine, pa nadalje smanjuje se značenje ovog poreza za ukupne porezne prihode. Naime, krajem 2000. godine donesen je novi Zakon o porezu na dohodak koji se primjenjuje od 1. siječnja 2001. godine. Spomenute izmjene bile su u svrhu daljnjeg poreznog rasterećenja dohotka. Tim Zakonom povećan je porezni odbitak u odnosu na 2000. godinu i uvedene su tri stope poreza na dohodak (od 15%, 25% i 35%). Tako je porezom na dohodak u 2001. godini prikupljeno 16,9% manje proračunskih prihoda nego li godinu ranije. Daljnji pad ovog prihoda zabilježen je u 2002. godini. Naime, 2002. prihodi proračuna od poreza na dohodak smanjeni su 1,2% u odnosu na 2001. godinu. Ovo je prvenstveno zbog toga što se u 2002. godini osjetio cjelogodišnji učinak reforme plaća u državnoj upravi koja se provodila od sredine 2001. godine. Smanjenje mase plaća u državnoj upravi provedeno je usporedo s racionalizacijom broja zaposlenih u državnoj administraciji, a te su mjere u konačnici rezultirale smanjenjem prihoda od poreza na dohodak. Smanjenje prihoda od poreza na dohodak u 2002. godini ipak nije bilo toliko izraženo zbog pozitivnog utjecaja porasta zaposlenosti tijekom 2002., te porasta prosječne bruto plaće za 6,0%. U 2003. godini prihodi od poreza na dohodak manji su 7,4% nego li u 2002. godini, što je rezultat nove promjene Zakona o porezu na dohodak koji se primjenjuje od 1. siječnja 2003. godine. Ovim se Zakonom još više povećava porezni odbitak, koji sada iznosi 1500 kuna mjesečno, a uvedena je i četvrta stopa poreza na dohodak od 45%. Sukladno smanjenju prihoda državnog proračuna od poreza na dohodak, smanjeno je i njegovo značenje u ukupnim poreznim prihodima. Tako je udio prihoda od poreza na dohodak u poreznim prihodima smanjen s 6,4% koliko je iznosio u 2000. godini na svega 4,3% u 2003. godini.

Grafikon 2: Glavni porezni prihodi proračuna od 2000. do 2003.

Porast prihoda od poreza na dobit tijekom 2000-2003

Za razliku od poreza na dohodak, prihodi od poreza na dobit od 2000. godine bilježe stalno povećanje. Tako je porezom na dobit u 2000. godini prikupljeno 1.673,8 milijuna kuna poreznih prihoda, a u 2001. zabilježen je porast ovih prihoda za 18,7% u odnosu na 2000. godinu. Ovakav porast prvenstveno je rezultat dobrog poslovanja poduzeća u 2000. godini, budući da se porez na dobit u tekućoj godini plaća na temelju poslovnog rezultata iz prethodne godine. Porast prihoda od poreza na dobit još je izraženiji u 2002. godini, kada su u odnosu na 2001. ovi prihodi porasli 33,8%. U 2003. godini porast prihoda od poreza na dobit je 15,6%. Ovakve stope rasta prihoda od poreza na dobit rezultat su porasta industrijske proizvodnje i povećanja prihoda poduzeća. Potrebno je također spomenuti kako je stopa poreza na dobit od 20% jedna od najmanjih u svim tranzicijskim zemljama. Ovom mjerom smanjenja porezne stope poreza na dobit s 35% na 20%, koja je uvedena u porezni sustav krajem 2000. godine nastoji se privući strane investitore, te smanjiti porezno opterećenje domaćih gospodarstvenika. Kako prihodi od poreza na dobit rastu u apsolutnom iznosu, tako raste i njihovo učešće u ukupnim poreznim prihodima. To potvrđuje i činjenica da je udio prihoda od poreza na dobit u ukupnim poreznim prihodima porastao s 2,6% u 2000. godini na 4,2% u 2003. Time je približno ujednačen fiskalni značaj poreza na dobit i poreza na dohodak.

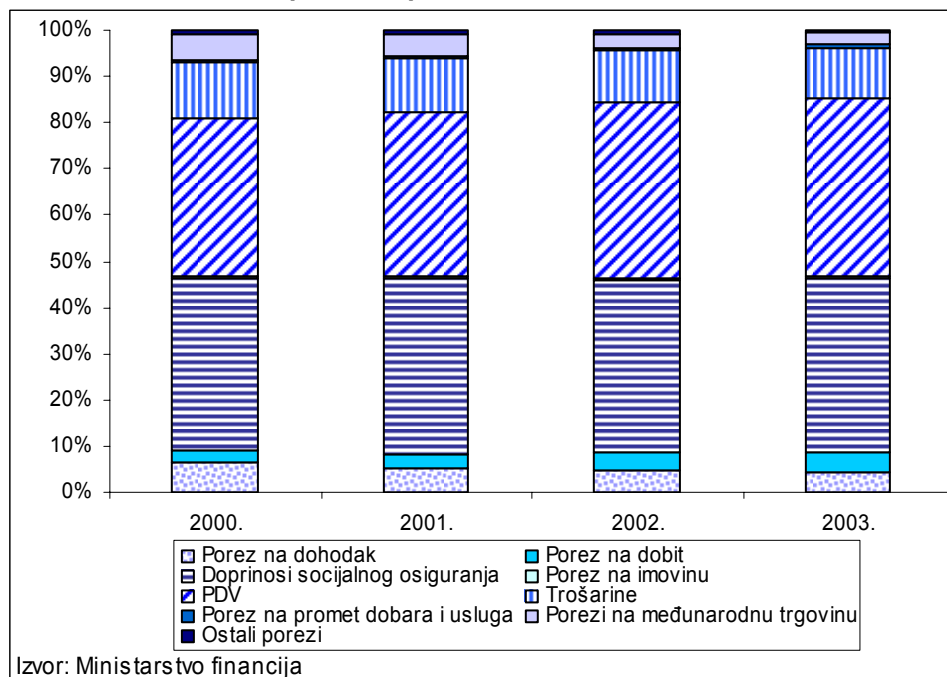
Prihod od doprinosa ima udio od 37% u ukupnim prihodima

Značaj doprinosa socijalnog osiguranja za ukupne prihode proračuna od 2000. do 2003. godine ostao je na približno istoj razini, odnosno u sve četiri godine udio doprinosa socijalnog osiguranja u ukupnim prihodima kreće se oko 37%. S tako visokim postotkom učešća u ukupnim prihodima, doprinosi socijalnog osiguranja su jedan od najznačajnijih prihoda proračuna. U 2000. godini prihodi od doprinosa socijalnog osiguranja iznosili su 23.944,7 milijuna kuna. U 2001. godini ovi su prihodi zabilježili povećanje od 3,4%,

a u 2002. godini u odnosu na 2001. porasli su za 1,7%. Porast prihoda od doprinosa socijalnog osiguranja dijelom je rezultat uvođenja dopunskog zdravstvenog osiguranja, a dijelom i povećanja zaposlenosti. Naime, u 2002. godini povećao se broj osiguranika Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje za 1,7% kod pravnih osoba i u obrtu, što znači da se povećao i broj osoba koje plaćaju doprinose. U 2003. godini prihodi od doprinosa socijalnog osiguranja povećani su za 8,8%, što je prvenstveno rezultat izmjena Zakona o doprinosima za obvezna osiguranja, koji se primjenjuje od 1. siječnja 2003. godine. Ovim se Zakonom osnovica za obračun i plaćanje doprinosa proširuje i na dosad neobuhvaćene primitke, kao npr. primitak od druge samostalne djelatnosti, te primitak od nesamostalnog rada izvan ugovora o radu.

Grafikon 3a: Struktura poreznih prihoda od 2000. do 2003.

Izvor: Ministarstvo financija

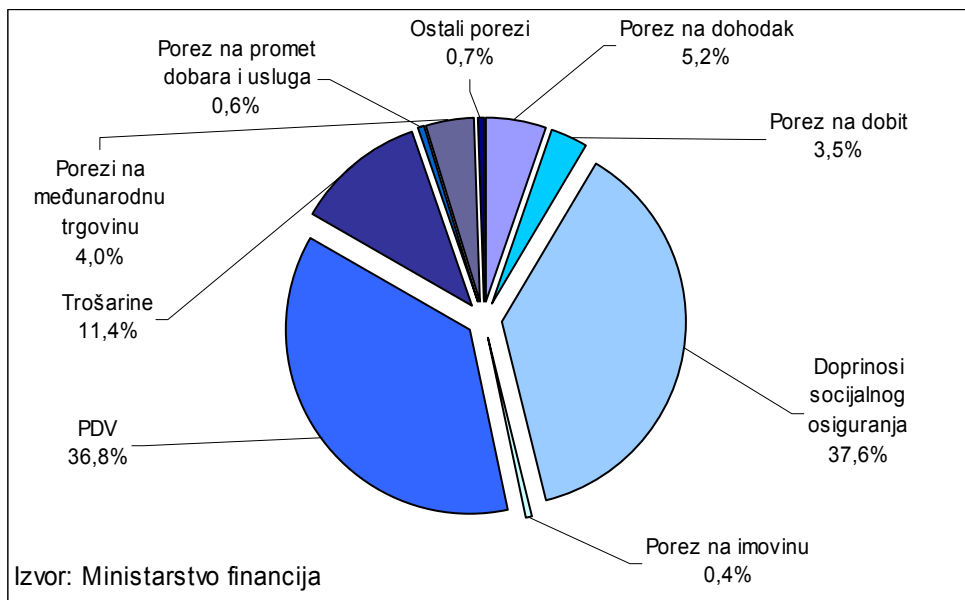
**Prihod od PDV-a u
čvrstoj vezi sa
kretanjem BDP-a**

Prihodi od poreza na dodanu vrijednost u 2000. godini iznosili su 21.825,3 milijuna kuna, a u 2001. godini bilježe rast od 6,6% u odnosu na 2000. godinu, što je gotovo na razini nominalnog rasta bruto domaćeg proizvoda koji je iznosio 6,8%. Dobro ostvarenje prihoda od PDV-a u 2001. godini rezultat je zabilježenog gospodarskog rasta, posebice osobne potrošnje kao porezne baze poreza na dodanu vrijednost. Trgovina na malo u 2001. godini zabilježila je rast od 14,4%, što je također doprinijelo rastu prihoda od poreza na dodanu vrijednost. Uz navedeno, i dobra turistička sezona, odnosno turistička potrošnja značajno je doprinijela povećanju prihoda od PDV-a. Koliko je bio visok utjecaj prethodno spomenutih čimbenika još je evidentnije ako podsjetimo da je u 2001. godini došlo do smanjenja carinskih stopa, što je ujedno i određeno smanjenje porezne baze poreza na dodanu vrijednost, a najveći dio uvoza 2001. godine činili su osobni automobili uvezeni na povlastice, te kapitalni proizvodi kod kojih se porez na dodanu vrijednost vraća kao pretporez. U 2002. godini prihodi od poreza na dodanu vrijednost zabilježili su porast od 11,5% u odnosu na 2001. Ovako visok rast prihoda od PDV-a prvenstveno je rezultat visokog rasta bruto domaćeg proizvoda od 5,2%, te rasta trgovine na malo od čak 13,2%.

Prihodi proračuna od PDV-a u 2003. godini zabilježili su rast od 8,4%. Porezni prihod od poreza na dodanu vrijednost najznačajniji je prihod državnog proračuna. Udio ovog prihoda u ukupnim poreznim prihodima kretao se od 34,2% u 2000. godini do 38,7% u 2003.

Grafikon 3b: Struktura poreznih prihoda od 2000. do 2003.

Prihodi od posebnih poreza, odnosno trošarina u 2000. godini iznosili su 7.673,3 milijuna kuna, a na približno istoj razini ostali su i 2001. godine. U 2002. godini prihodi proračuna od trošarina smanjeni su za 2,9%. Ovo je prvenstveno posljedica smanjenja prihoda od trošarina na naftu i naftne derivate, koji su u 2002. godini smanjeni u odnosu na 2001. čak za 20,6%. Ovako veliko smanjenje prihoda od trošarina na naftu posljedica je Zakona o izmjenama i dopunama zakona o posebnom porezu na naftne derivate koji je stupio na snagu 1.1.2002., a kojim su propisani manji iznosi posebnog poreza, radi ustupanja umanjenog iznosa poreza kao naknade za financiranje građenja i održavanja javnih cesta, kako je propisano prema Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o javnim cestama. Trošarine su u 2003. godini u odnosu na 2002. porasle za 5,0%. Međutim, još uvijek je razvijeno neslužbeno tržište duhanskim proizvodima, te naftnim derivatima, a suzbijanjem istog mogli bi se značajnije povećati porezni prihodi proračuna od posebnih poreza. U promatranom razdoblju udio prihoda od trošarina u ukupnim poreznim prihodima približno je isti, odnosno kreće se od 12,0% u 2000. godini do 10,8% u 2003., pa time i fiskalni značaj spomenutih poreznih prihoda nije bitno promijenjen u ove četiri godine.

Prihod od trošarina je zbog postojanja neslužbene ekonomije u padu

PROCJENA KRETANJA JAVNIH PRIHODA U 2004. GODINI

POREZ NA DOBIT

Porez na dobit plaća se po stopi od 20% na utvrđenu poreznu osnovicu. Porezna osnovica je dobit poreznog obveznika tj. razlika između prihoda i rashoda, uvećana i umanjena prema odredbama Zakona o porezu na dobit.

Porezna obveza (iznos obračunatog poreza) umanjuje se za iznos poreznih olakšica, oslobođenja i poticaja u koje spadaju:

- olakšice obveznicima s područja posebne državne skrbi
- olakšice i oslobođenja za porezne obveznike na području grada Vukovara
- olakšice i oslobođenja za porezne obveznike koji posluju u slobodnim zonama
- poticaji ulaganja
- poticaji zapošljavanja
- poticaji poreznim obveznicima osnovanim u svrhu profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom
- poticaji istraživanja i razvoja

U 2003. ostvarenje proračunskog prihoda od poreza na dobit premašeno je za 8,1% u odnosu na plan

U 2003. g. ostvarenje proračunskog prihoda od poreza na dobit premašeno je za 8,1% u odnosu na plan. Prema izvješću središnjeg ureda Porezne Uprave, u 2003. g. najviše uplaćenog poreza izvršile su slijedeće gospodarske djelatnosti:

- promet, skladištenje i veze (1,075 milijardi kuna),
- trgovina, popravak motornih vozila i predmeta za kućanstvo (1,019 milijardi kuna),
- prerađivačka industrija (916 milijuna kuna),
- financijsko posredovanje (788 milijuna kuna).

Prihod od poreza na dobit u 2004. godini bi trebao rasti za 10,3%

Ukupan prihod državnog proračuna po osnovi poreza na dobit u 2003. g. iznosio je 3,075 milijardi kuna. U skladu s predviđenim gospodarskim rastom od 7,1% u 2003. godini (nominalno), očekuje se da će proračunski prihod od poreza na dobit u 2004. g. iznositi 3,390 milijardi kuna, što predstavlja rast od 10,3% u usporedbi s ostvarenjem u 2003. g.

Tablica 2: Prihodi od poreza na dobit za razdoblje od 2001 - 2004

mil. HRK	2001	2002	2003	proj. 2004	2002/ 2001	2003/ 2002	proj 2004/ 2003
	1.987,2	2.659,1	3.074,5	3.390,4	133,8	115,6	110,3

Izvor: Ministarstvo financija

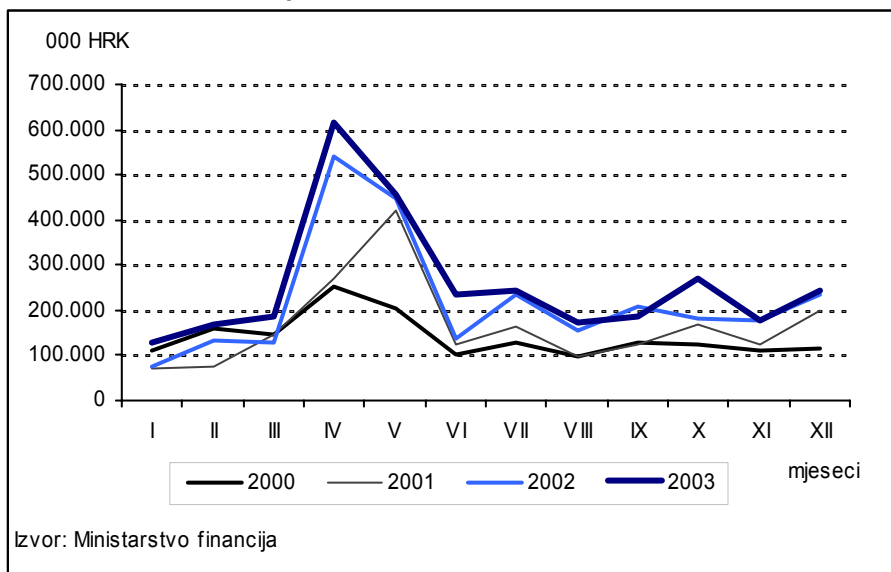
Očekivani rast je u skladu sa rastom gospodarske aktivnosti

Ovako očekivani rast je u skladu s predviđenim nastavkom gospodarske aktivnosti, ne samo u gore navedenim djelatnostima, već i u ostalim segmentima hrvatskog gospodarstva (građevinarstvo, uslužne djelatnosti i dr.). Naime, povećanje prihoda od poreza na dobit je u 2003. godini bilo veće od gospodarske aktivnosti u 2002. godini, pa u tom kontekstu očekujemo i veće prihode u 2004. godini. Ako uzmemo u obzir da su u 2003. g. ostvareni prihodi od poreza na dobit za 15,6% veći nego u 2002. g., onda se projicirani rast poreza na dobit od 10,3% u 2004. g. može smatrati realnim. Takvo oprezno očekivanje prihoda od ovog poreza temelji se i na pretpostavci da će sve gore navedene porezne olakšice, oslobođenja i poticaji, prilikom obračuna poreza na dobit, imati u suštini negativni fiskalni efekt na prihode po ovoj osnovi što se očituje u usporavanju rasta prihoda od poreza na dobit.

Projicirani rast poreza na dobit od 10,3% u 2004. g. može se smatrati realnim

Grafikon 4: Prihodi od poreza na dobit

S druge strane, u samo jednoj fiskalnoj godini nije za očekivati da će iste te poticajne mjere u kratkom roku generirati i veći broj novih poreznih obveznika, potaknutih na poduzetničke aktivnosti upravo zbog spomenutih izuzeća ili olakšica u oporezivanju.

DOPRINOSI

U sklopu procesa mirovinske reforme u Republici Hrvatskoj, od 1. srpnja 2001. godine, u prihode proračuna središnje države uključeni su doprinosi mirovinskog osiguranja.

Preko sustava Državne riznice, od 1. siječnja 2002. g., u središnji državni proračun uključeni su također i doprinosi za zdravstveno osiguranje te doprinosi za zapošljavanje. U 2003. g. ukupni prihodi od doprinosa ostvareni su u iznosu od 27,417 milijardi kuna i nisu izvršeni u planiranom iznosu tj. bilježe podbačaj od 250 milijuna kuna u odnosu na plan. Razlog tome su slabije prikupljeni doprinosi za zdravstveno osiguranje i doprinosi za zapošljavanje, dok su istovremeno doprinosi mirovinskog osiguranja realizirani iznad planiranih vrijednosti za 2003. g.

Ukupni prihodi od doprinosa u 2003. bilježe podbačaj od 250 milijuna kuna u odnosu na plan.

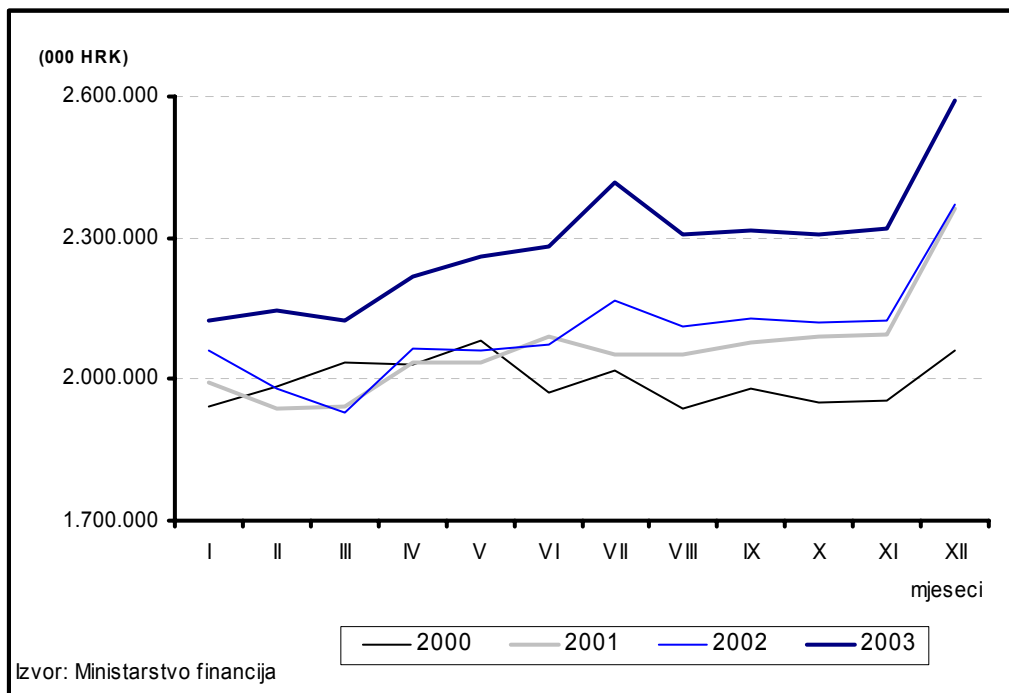
Tablica 3: Prihodi od doprinosa za razdoblje od 2001 - 2004

mil. HRK	2001	2002	2003	proj. 2004	2002/ 2001	2003/ 2002	proj 2004/ 2003
	24.766,0	25.189,6	27.416,9	29.061,9	101,7	108,8	106,0

Izvor: Ministarstvo financija

Grafikon 5: Prihodi od doprinosa

Projekcija ukupnih prihoda od doprinosa za 2004. g. u odnosu na *plan* 2003. g. pokazuje njihov nominalni rast od 5% ili promatrano po strukturi:

- rast doprinosa za zdravstveno osiguranje od 3,6%
- rast doprinosa za mirovinsko osiguranje od 6,4%
- rast doprinosa za zapošljavanje od 4,5%

U odnosu na izvršenje u 2003. očekujemo rast prihoda od doprinosa za 6%

Međutim, u odnosu na ukupno izvršenje prihoda od doprinosa u 2003. g., njihov rast predviđen za 2004. g. iznosi 6%, kako na ukupnoj razini, tako i po svim komponentama doprinosa. Osnovna pretpostavka ugrađena u ovu projekciju prihoda od doprinosa odnosi se na porast bruto plaća za 2004. g. u iznosu od 4,3%, sukladno potpisanom Kolektivnom ugovoru između Vlade RH i Sindikata državnih službenika i namještenika (17. listopada 2003. g.), te povećanja gospodarske aktivnosti u 2004. godini. Analogno tome, obračunati doprinosi na povećanu osnovicu za 4,3% trebali bi se najmanje u istom iznosu reflektirati na povećanje prihoda po osnovi svih komponenti doprinosa (mirovinskog, zdravstvenog i doprinosa za zapošljavanje), a dodatno povećanje do 6% (koje smo predvidjeli u projekcijama) posljedica je povećane gospodarske aktivnosti i time rasta plaća zbog povećane produktivnosti. Naime u 2003. godini zabilježen je rast prihoda od doprinosa u iznosu od 8,8% koji je bio veći od rasta BDP-a te u toj godini nije bilo povećanja plaća zaposlenih u državnoj službi.

TROŠARINE

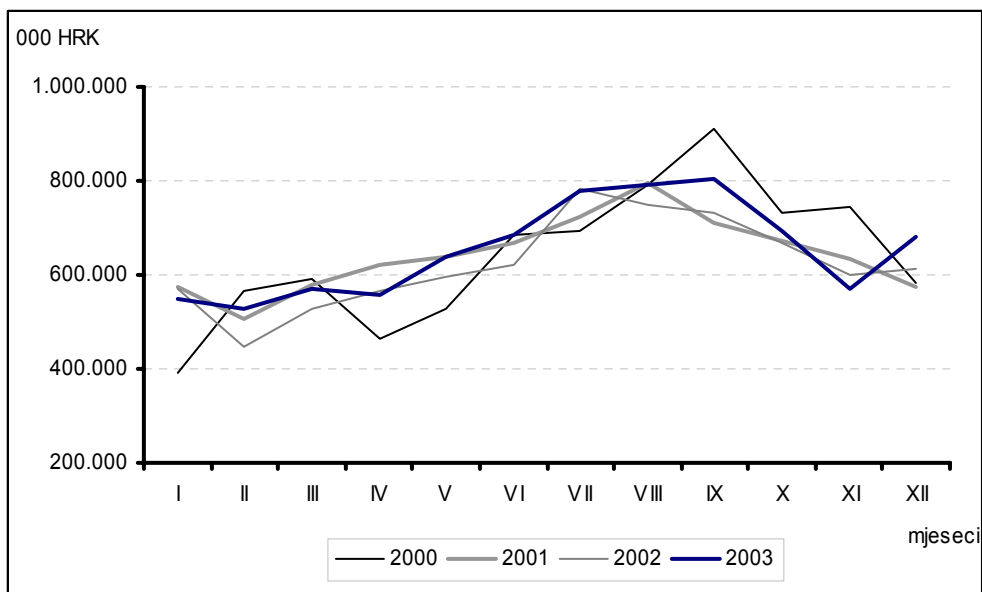
Prihodi od trošarina rastu u 2003, ali manje od plana

Ukupni prihodi od trošarina u 2003. g. zabilježili su međugodišnji porast od 5% u odnosu na 2002. g., međutim suboptimalno su izvršeni te bilježe manjak od preko 200 milijuna kuna u odnosu na plan. Osim trošarina na automobile, motorna vozila, plovila i zrakoplove (koji bilježe međugodišnji rast od 19,5% i veće ostvarenje od planiranog za 158 milijuna kuna) te

trošarina na bezalkoholna pića i trošarina na luksuzne proizvode; sve ostale komponente trošarina zabilježile su podbačaj u odnosu na plan za 2003. g.

Grafikon 6: Prihodi od trošarina

Trošarine na naftne derivate bilježe značajan podbačaj

Trošarine na naftne derivate zabilježile su također signifikantan podbačaj za gotovo 200 milijuna kuna u odnosu na plan 2003. g. Efektu slabo prikupljenih prihoda od trošarina pridonijelo je i manjkavo ostvarenje prihoda od trošarina na duhanske prerađevine koji su podbacili za 122 milijuna kuna.

Tablica 4: Prihodi od trošarina za razdoblje od 2001 - 2004

mil. HRK	2001	2002	2003	proj. 2004	2002/ 2001	2003/ 2002	proj 2004/ 2003
	7.698,9	7.474,2	7.851,0	8.759,2	97,1	105,0	111,6

Izvor: Ministarstvo financija

Očekuje se rast prihoda od trošarina za 11,6% u 2004. godini

Za fiskalnu godinu 2004., planirano je povećanje ukupnih prihoda od trošarina za 11,6% u odnosu na ostvarenje u prethodnoj godini (u 2003. godini ukupni rast prihoda od trošarina iznosio je 5,0%). Ovakva projekcija je utemeljena na hipotezi da gospodarski rast od 5,6% (nominalno) u sebi ima inkorporiran i rast osobne potrošnje, kao jedne od vodećih generatora rasta domaćeg proizvoda, te porast iznosa trošarina na naftne derivate.

Osim očekivanog porasta domaće potrošnje, efektu boljeg prikupljanja trošarina planiranog za 2004. g. pridonose i veća očekivanja u pogledu bolje turističke sezone koja direktno utječe na povećanje konzumacije svih dobara koje podliježu ovoj vrsti oporezivanja.

Efekt suzbijanja neslužbene ekonomije povećava prihode od trošarina

Nadalje, u ovakvu projekciju prihoda od trošarina ugrađen je i jedan od važnijih gospodarskih ciljeva nove hrvatske Vlade, a odnosi se na učinkovitije mjere u pogledu suzbijanja i redukcije sive ekonomije. Naime, iz prethodnog elaborata o ostvarenju prihoda od trošarina (posebice na naftne derivate i duhanske prerađevine, koje čine preko 72% ukupno

prikupljenih trošarina u 2003. g.), evidentno je da takvo kretanje ovih prihoda nije u pozitivnoj korelaciji s kretanjima u hrvatskom turizmu.

POREZ NA DOHODAK

Dohodak se definira kao razlika primitaka i izdataka nastalih tijekom poreznog razdoblja, koji se utvrđuju načelom blagajne, tj. tek nakon primljenih uplata odnosno obavljenih isplata. Obveznik poreza na dohodak je domaća i inozemna fizička osoba koja ostvaruje dohodak. To je pojedinac koji prima plaću, mirovinu ili autorski honorar, realizira dividendu, ostvaruje dohodak prodajom stana, posjeduje obrt koji mu donosi dohodak i sl. Porez na dohodak plaća se na pet oblika dohotka:

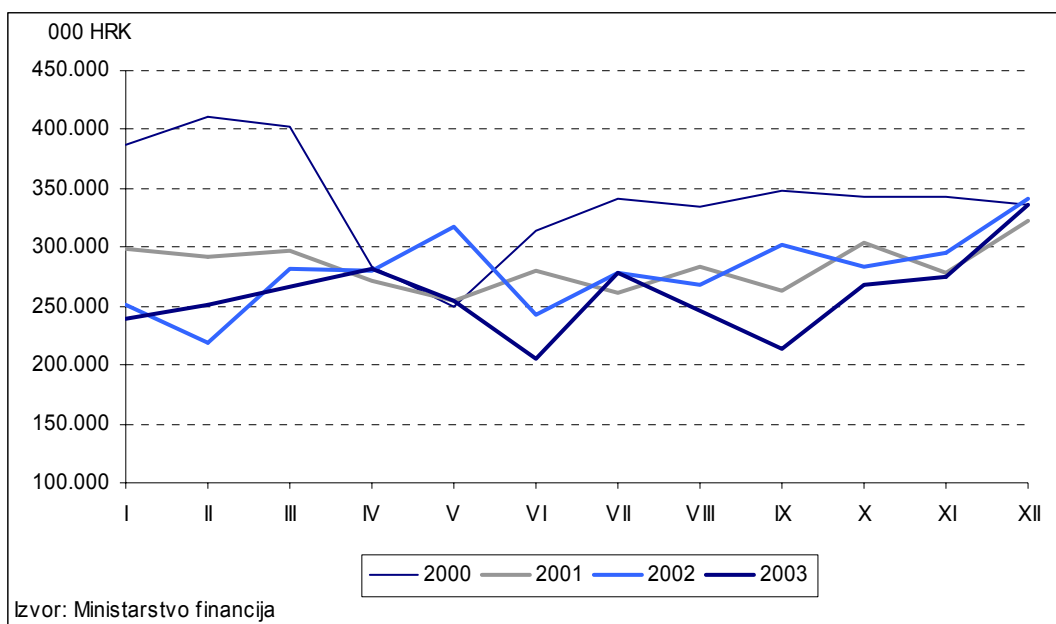
- na dohodak od nesamostalnog rada
- na dohodak od samostalne djelatnosti
- na dohodak od imovine i imovinskih prava
- na dohodak od kapitala
- na dohodak od osiguranja.

Prihodi od poreza na dohodak su planirani u 2004. za 5% manje od ostvarenja u 2003.

Olakšice smanjuju prihod od poreza na dohodak.

Prihodi od poreza na dohodak za 2004. godinu planirani su u iznosu 2.958,9 milijuna kuna. Ovo je smanjenje od 5,0% u odnosu na prihode koji su po preliminarnim podacima ostvareni u 2003. godini. Smanjenje je rezultat izmjena zakona o porezu na dohodak koji se donesen u prosincu 2002. godine, a s primjenom počinje 1. siječnja 2003. Naime, izmjenom spomenutog Zakona uvedene su neke nove porezne olakšice, te povećane već postojeće. Ove izmjene zakona o porezu na dohodak, rezultirat će smanjenjem prihoda proračuna od poreza na dohodak u 2004. godini, budući da se za 2003. godinu porezne prijave poreznih obveznika podnose do 29. veljače 2004., a njihova isplata smanjuje prihode proračuna tekuće godine. Smanjenjem prihoda od poreza na dohodak u 2004. godini nastavlja se trend smanjivanja značenja ovog poreznog prihoda za državni proračun.

Grafikon 7: Prihodi od poreza na dohodak

Podstavke prihoda od poreza na dohodak čine:

- prihodi od poreza i prireza na dohodak od nesamostalnog rada (plaće, mirovine, potpore i nagrade iznad propisanih iznosa, premije osiguranja koje plaćaju poslodavci za svoje zaposlene, stipendije iznad propisanih iznosa, poduzetnička plaća, primanja koja poslodavac umjesto u novcu nadoknađuje posloprimcu u stvarima, npr. davanjem zgrada ili automobila na korištenje, nadoknađivanjem najamnine za stanovanje, odobravanjem povoljnih kamata na kredite i sl.). Planira se ostvarenje ovog prihoda u 2004. godini od 2.579 milijuna kuna.
- prihodi od poreza i prireza na dohodak od samostalnih djelatnosti (dohodak od obrta, dohodak od slobodnih zanimanja, dohodak od poljoprivrede i šumarstva, dohodak od drugih samostalnih djelatnosti). Planirani prihodi po osnovi ovog poreza su u iznosu 389,6 milijuna kuna.
- prihodi od poreza i prireza na dohodak od imovine i imovinskih prava (Dohodak od imovine i imovinskih prava ostvaruje se iznajmljivanjem nekretnina (stanova, soba ili postelja) i pokretnina i imovinskih prava, prodajom nekretnina te ustupanjem imovinskih prava. Ovi su prihodi planirani na 44,2 milijuna kuna.
- prihodi od poreza i prireza na dohodak od kapitala (Dohotkom od kapitala smatraju se: primici po osnovi dividendi i udjela u dobiti na temelju udjela u kapitalu, izuzimanja imovine i korištenje usluga od vlasnika i suvlasnika poduzeća za njihove osobne potrebe, primici po osnovi udjela u dobiti članova uprave ili zaposlenika koje ostvaruju dodjelom ili opcijskom kupnjom vlastitih dionica, kamate na koje se plaća predujam poreza na dohodak. Oporezivanju podliježu kamate koje fizičke osobe ostvaruju od drugih fizičkih i pravnih osoba za dane kredite i zajmove, dok su kamate na štednju izuzete od oporezivanja. Po osnovi ovih poreza u 2004. planirani su prihodi od 91,8 milijuna kuna.
- prihodi od poreza i prireza na dohodak po godišnjoj prijavi – planirani su u iznosu 123,4 milijuna kuna.
- prihodi od poreza i prireza na dohodak utvrđen u postupku nadzora za prethodne godine – planirani su u iznosu 7,8 milijuna kuna.
- povrat poreza i prireza na dohodak po godišnjoj osnovi (negativna stavka od 277,4 milijuna kuna).

Svaka od ovih stavki smanjena je za 5,0% u odnosu na izvršenje 2003. godine. Razlog tome su već prije spomenute izmjene Zakona o porezu na dohodak.

Tablica 5: Prihodi od poreza na dohodak za razdoblje od 2001 - 2004

mil. HRK	2001	2002	2003	proj. 2004	2002/ 2001	2003/ 2002	proj 2004/ 2003
	3.404,4	3.363,3	3.114,6	2.958,9	98,8	92,6	95,0

Izvor: Ministarstvo financija

Donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak (NN 150/02) od 1. siječnja 2003. godine oporezivanje dohotka

doživjelo je veće promjene. Izmijenjen je veći broj odredbi, a najznačajnije promjene su ove:

- povećanje osnovnog osobnog odbitka sa 1.250 kuna na 1.500 kuna (za umirovljenike sa 2.500 na 2.550 kuna, sada se traži povećanje na 3.000 kuna)
- izmjenu osnovnih osobnih odbitaka za područja posebne državne skrbi
- izmjenu faktora osobnog odbitka za uzdržavane članove uže obitelji i djecu
- uvođenje četvrte porezne stope od 45% i drugačijih raspona porezne osnovice za primjenu stopa. Porez na dohodak plaća se po stopi od 15% od porezne osnovice do visine umnoška faktora 2,0 i osnovnoga osobnog odbitka, po stopi od 25% na razliku porezne osnovice između umnoška faktora 2,0 i umnoška faktora 4,5 i osnovnoga osobnog odbitka, po stopi od 35% na razliku porezne osnovice između umnoška faktora 4,5 i umnoška faktora 14,0 i osnovnoga osobnog odbitka te po stopi 45% na poreznu osnovicu iznad umnoška faktora 14,0 i osnovnoga osobnog odbitka
- propisivanje povećanja osobnog odbitka za sve porezne obveznike koji imaju izdatke za zdravstvenu zaštitu, a nisu pokriveni iz osnovnog, dopunskog i privatnog zdravstvenog osiguranja,
- propisivanje dijela osobnog odbitka za sve porezne obveznike koji ulažu u rješavanje stambenih potreba, uključivo i podstanare,
- propisivanje dijela osobnog odbitka za sve porezne obveznike koji daju donacije propisanim osobama i za propisane svrhe,
- propisivanje oporezivanja dohotka od kapitala kojeg u RH ostvaruju inozemni porezni obveznici,
- izmjene načina oporezivanja dohotka od imovine,
- propisivanje porezno priznatih izdataka po osnovi plaćenih novouvedenih doprinosa iz određenih vrsta naknada.

POREZ NA DODANU VRIJEDNOST

Porez na dodanu vrijednost (PDV) primjenjuje se u Hrvatskoj od 1. siječnja 1998. godine. U suglasju je sa šestom smjernicom EU-a odnosno potrošnog je tipa, prema načelu odredišta isporuke, a pri obračunavanju porezne obveze primjenjuje se kreditna metoda koja omogućuje odbitak pretporeza.

Dodana vrijednost je razlika između vrijednosti prodaje proizvedenih dobara i usluga (outputa) i vrijednosti kupovina (inputa, ali ne inputa rada) kojima su ta dobra i usluge proizvedeni, odnosno dodana vrijednost je vrijednost što je proizvođač dodaje inputima prije nego što ih proda kao nove proizvode i usluge. Oporezivanje dodane vrijednosti provodi se tako da porezna osnovica ne obuhvaća porez obračunan pri nabavi roba i usluga (ulazni porez) nego se porez plaća na vrijednost dodanu u oporezovanoj fazi (izlazni porez).

Tablica 6: Prihodi od PDV-a za razdoblje od 2001 - 2004

mil. HRK	2001	2002	2003	proj. 2004	2002/ 2001	2003/ 2002	proj 2004/ 2003
	23.266,9	25.952,5	28.129,3	30.018,2	111,5	108,4	106,7

Izvor: Ministarstvo financija

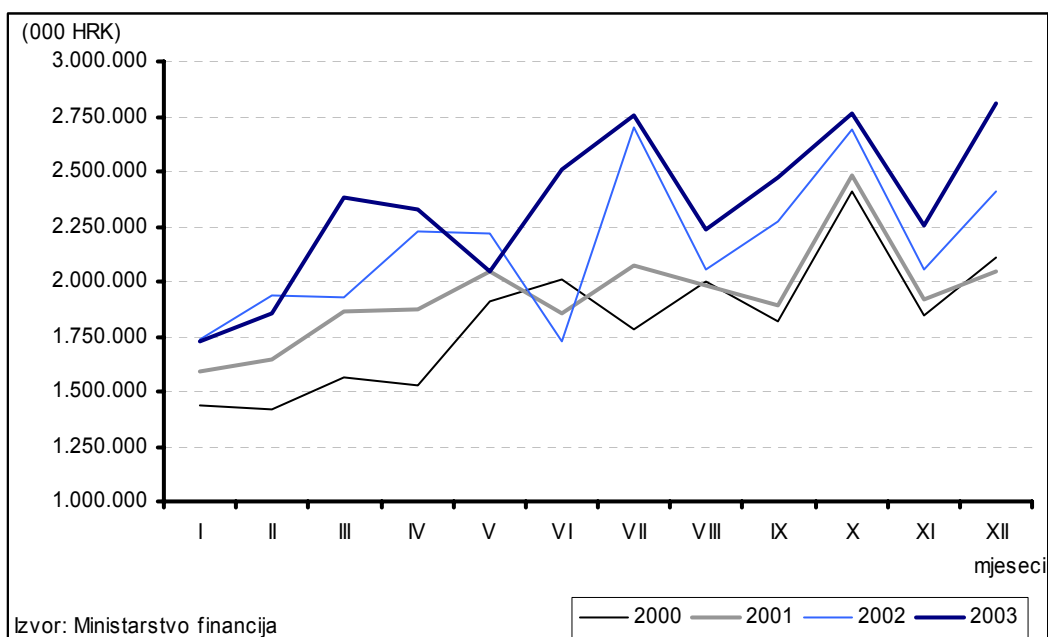
Oporezivanju podliježu:

- isporuke svih dobara i sve obavljene usluge uz naknadu na području Hrvatske
- vlastita potrošnja
- uvoz dobara u Hrvatsku
- isporuke dobara i usluga koje trgovačka društva ili neki drugi oblici zajedničkog obavljanja djelatnosti obavljaju uz naknadu, bez naknade ili uz povoljnije uvjete vlasnicima udjela i članovima njihovih obitelji ili nekim drugim primateljima. Bitno je da prilikom isporuke postoji međusobna uzročna veza, odnosno obostrani gospodarski interes između sudionika bez obzira na to kako se međusobni posao naziva (prodaja, razmjena, posredovanje, zastupanje, najam, zakup...).

Proračunski prihod od porez na dodanu vrijednost ovisi o zabilježenom gospodarskom rastu, rastu trgovine na malo, robnoj razmjeni s inozemstvom, rastu industrijske proizvodnje, te o rastu turističkoj sezoni, odnosno turističkoj potrošnji.

**Planirani rast
prihoda od PDV-a u
2004. godini iznosi
6,7%**

Planirani rast proračunskih prihoda od PDV-a za 2004. godinu je 6,7% u odnosu na preliminarno ostvarenje ovih prihoda u 2003. i iznosi 30.018,2 milijuna kuna. Rast prihoda od PDV-a od 6,7% temelji se na projekciji nominalnog gospodarskog rasta za 2004 godinu od 5,6%, te na stopi rasta trgovine na malo, koja je za 2003. godinu iznosila nominalno 5,0%, a u 2004. godini se očekuje manji nominalni rast trgovine na malo.

Grafikon 8: Prihodi od poreza na dodanu vrijednost

Izvor: Ministarstvo financija

U 2003. rast prihoda od PDV-a iznosio je 8,4%, odnosno 2,4% više od plana.

U 2003. godini najveća naplata poreza na dodanu vrijednost bila je zabilježena u sektoru prerađivačke industrije (što uključuje i uvoz proizvoda iz tog proizvodnog sektora), a prodaja u prerađivačkoj industriji je u 2003. godini rasla 4,4%. Od kada je uveden u porezni sustav RH, porez na dodanu vrijednost jedan je od najznačajnijih proračunskih prihoda, a njegovo značenje za ukupne proračunske prihode povećava se svake godine.

POREZ NA IMOVINU

Porez na imovinu obično je oporezivanje neto imovine, tj. ukupne imovine (pokretne i nepokretne) umanjene za obveze po toj imovini, najčešće obveze po stambenim kreditima. Porez na imovinu donosi malo prihoda u proračun i njegovo značenje za ukupne prihode proračuna je malo. Oporezivanje imovine jedan je od načina uvođenja pravednosti u sustav oporezivanja.

Tablica 7: Prihodi od poreza na imovinu za razdoblje od 2001 - 2004

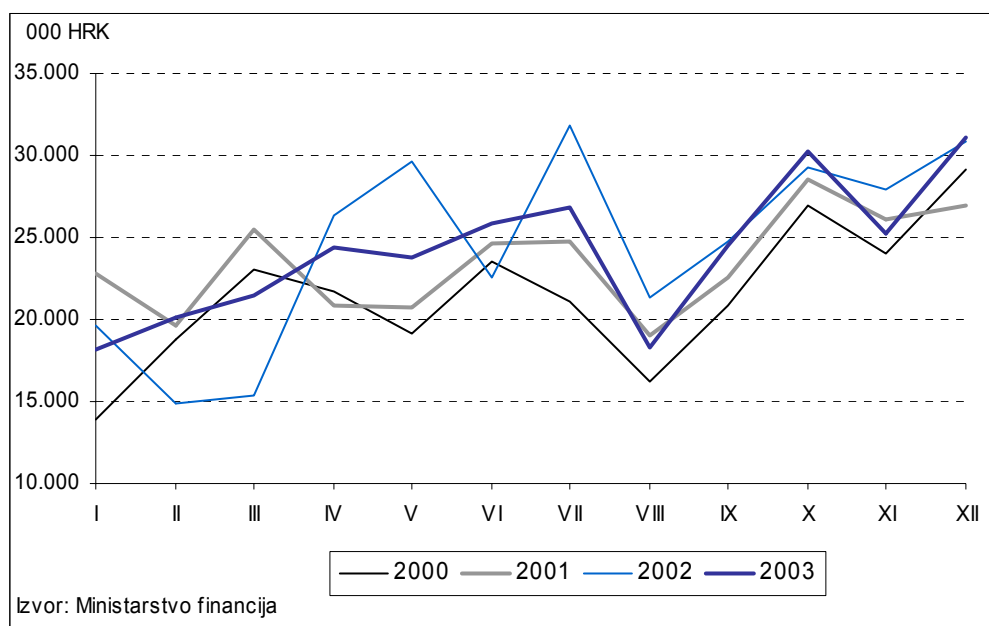
mil. HRK	2001	2002	2003	proj. 2004	2002/2001	2003/2002	proj 2004/2003
	281,9	294,6	289,9	307,1	104,5	98,4	105,9

Izvor: Ministarstvo financija

U 2004. očekujemo da će prihod od poreza na imovinu rasti 5,9%

Porezi na imovinu u 2004. godini procijenjeni su na 307,1 milijun kuna, a to je porast od 5,9% u odnosu na ostvarenje prihoda od poreza na imovinu prema preliminarnim podacima za 2003. godinu. Naime, u 2003. godini je u odnosu na 2002. izdano 3,1% više građevinskih dozvola za izgradnju zgrada, 6,2% više građevinskih dozvola za ostale građevine, te 8,7% više dozvola za izgradnju stanova. Za pretpostaviti je da će se sličan trend nastaviti i u 2004. godini. Prema tome, pretpostavka je da će se na osnovu poreza na imovinu prikupiti 5,2% više prihoda nego li 2003. godine.

Grafikon 9: Prihodi od poreza na imovinu

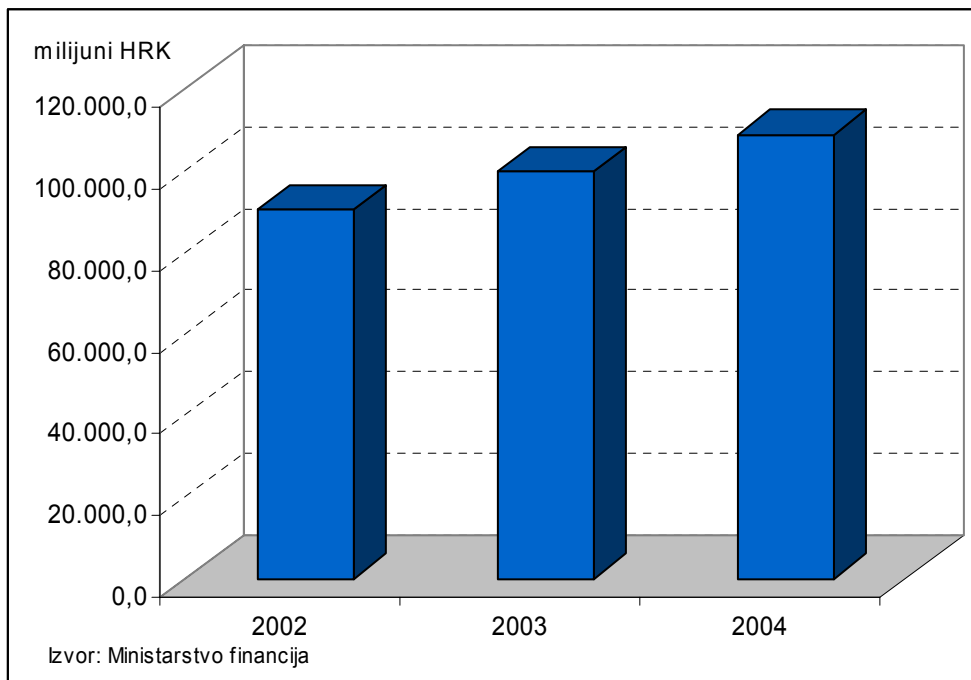

JAVNI DUG

Krajem 2003. javni dug iznosio je 51,8% BDP-a

Iznos javnog duga krajem 2002. godine iznosio je 90,3 milijarde kuna, odnosno 51,8% BDP-a. Tijekom 2003. godine javni dug porastao je za 9,4 milijarde kuna unatoč tome što se prihodima od privatizacije INA-e financirao značajan dio deficita, pa je prema tome jedan dio javnog duga dobar pokazatelj da je deficit državnog proračuna značajno veći od planiranog deficita za 2003. godinu.

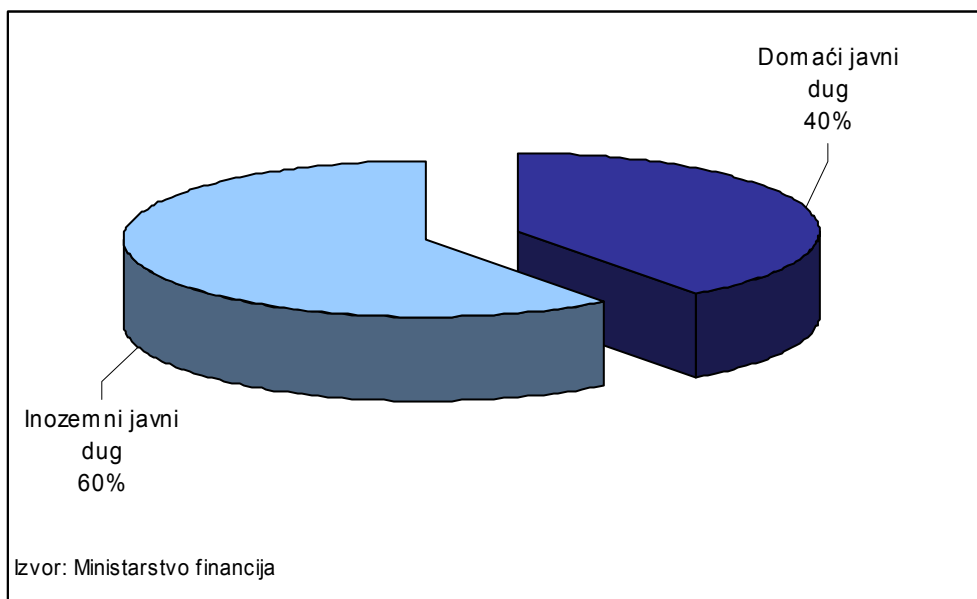
Grafikon 10: Stanje javnog duga krajem godine

U 2004. planiramo rast javnog duga na 54% BDP-a

U 2004. godini planiramo rast javnog duga na 54% BDP-a što je u skladu sa očekivanim rastom deficita od 4,5% BDP-a i nominalnim rastom BDP-a. Dakle javni dug bi se povećao sa 99,7 milijardi kuna na 108,8 milijardi kuna.

Udio domaćeg duga u ukupnom javnom dugu je 40%, dok je 60% inozemni javni dug. Tijekom 2004. godine Ministarstvo financija će smanjivati udio inozemnog javnog duga i povećavati udio domaćeg javnog duga u cilju razvoja i produbljivanja domaćeg financijskog tržišta.

Grafikon 11: Udjeli u javnom dugu po rezidentnosti kreditora 31.12.2003.

EFEKT PRENESENIH OBVEZA IZ 2003. GODINE NA RASHODE U 2004. GODINI

Efekt prenesenih obveza iz 2003. godine od strane HFP-a, HAC-a, HC-a, HBOR-a, HŽ-a i drugih proračunskih korisnika ima izravne implikacije na proračun u 2004. godini. Ministarstvo financija i Vlada RH želi postići deficit konsolidiranog proračuna od 2,9% bruto domaćeg proizvoda prema prijašnjim dogovorima sa MMF-om za 2004. godinu, no tijekom 2003. godine su kreirane obveze koje odstupaju od projekcija i onemogućuju postizanje cilja. Stoga smo u proračun za 2004. godinu morali ugraditi obveze koje su kreirane tijekom 2003. što podiže deficit konsolidiranog proračuna na 4,5% BDP-a.

Krajem 2003. godine proračun HAC-a je povećan sa 5,4 na 7,2 milijarde kuna, te je plaćanje za dio ukupnih rashoda u visini od 1.121 milijuna kuna preneseno u 2004. godinu u kojoj bi trebalo biti i izvršeno. U HBORU je ugovoreno 1,6 milijarde kuna kredita, od čega na naplatu već u 2004. godini stiže oko 330 milijuna kuna glavnice. Od 1,6 milijardi kuna ostaje za iskoristiti 235 milijuna kuna u 2004. godini. Za razliku od dosadašnjih proračuna u kojima iznosi povučeni po ovom kreditu nisu bili uključeni, od proračuna 2004. ovaj iznos je uključen u državni proračun.

Kolektivni ugovor iz listopada 2003. povećava obveze proračuna u 2004. godini za 1,1 milijardu kuna što je također obveza koja odstupaju od projekcija i onemogućavaju brže smanjenje deficita u 2004. godini od onoga koji je planiran. Uz to je probijen proračun za plaće od 591 milijuna kuna u 2003. godini što se reflektira i na ovaj proračun. Ovdje se mora istaknuti da je prema preporuci MMF-a u sklopu potpisnog *Stand-by* aranžmana povećanje plaća moglo biti izvršeno samo u slučaju da nominalna razina plaća ostane ista kao u 2003. godini, što nije bio slučaj u trenutku potpisivanja kolektivnog ugovora.

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi je također preuzelo dug bolnica prema veledrogerijama od 1,6 milijardi kuna na način da će se tijekom 2004. godine platiti oko 530 milijuna kuna dospjelih neplaćenih potraživanja od bolnica čije je dospijeće bilo 31.12.2003. godine.

Sudske tužbe i ovrhe mogu potencijalno teretiti proračun za 400 milijuna kuna.

Hrvatski fond za privatizaciju ima preuzete obveze tijekom godina (2002-2004) u iznosu od 1,44 milijardi kuna koje je prenio na Ministarstvo financija, od čega još 247 milijuna kuna dopijeva u 2004. godini na naplatu kod Ministarstva financija.

Neplaćene subvencije za poljoprivredu iznose 800 milijuna kuna.

Međunarodne obveze preuzete za rekonstrukciju HŽ-a u 2004. godini iznose 1,4 milijarde kuna.

REGOS duguje FINI iznos od 70 milijuna kuna.

Za POS je ugovoreno 1,7 milijardi kuna radova u drugoj polovici 2003. godine.

PLAN KRETANJA JAVNIH RASHODA

DRŽAVNI PRORAČUN

Ukupni rashodi i izdaci državnog proračuna u 2003. g. izvršeni su u iznosu od 81,177 milijardi kuna. Za narednu fiskalnu godinu 2004., planira se njihovo povećanje za 3,7 milijardi kuna tj. nominalno za 4,6% u odnosu na 2003. g.

U usporedbi s izvršenjem u prethodnoj godini, u 2004. g. planira se smanjenje potrošnje za slijedeće proračunske korisnike:

1. Hrvatski sabor – u odnosu na 2003. g., planirano je smanjenje rashoda za 24,5%, što predstavlja uštedu od 43,6 milijuna kuna u odnosu na izvršenje u prethodnoj godini. Do smanjenja je došlo zbog toga što su u 2003. održavani izbori.
2. Ministarstvo obrane RH – planirano smanjenje rashoda za 2004. g. iznosi 12,3% u odnosu na 2003. Ovakav proračun MORH-a je potpuno u skladu s nastavkom predviđenih reformi u sektoru obrane, u smislu redukcije broja zaposlenih i povećanja efikasnosti poslovanja.
3. Ministarstvo unutarnjih poslova – planirana razina potrošnje je za 3,8% manja u odnosu na prethodnu godinu, što također odražava neophodnu racionalizaciju i potrebu za reformom u djelokrugu ovog Ministarstva.
4. Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva – planira potrošnju u 2004. g. za 0,4% manju nego u 2003. g.
5. Fond za razvoj i zapošljavanje – planirana potrošnja za 2004. g. je manja za 18,3%
6. Ured pučkog pravobranitelja – smanjenje za 0,1%.

Za sve ostale proračunske korisnike planirano je povećanje njihove potrošnje u 2004. g.

Proračun ima značajno izraženu socijalnu komponentu.

U skladu s programom nove Vlade RH, koja garantira veću socijalnu osjetljivost, poticanje demografskog oporavka kao i pravičniji tretman hrvatskih branitelja, novoformirano Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti povećat će svoj proračun za 23% u odnosu na prethodnu fiskalnu godinu. To predstavlja dodatno namjensko izdvajanje sredstava u iznosu od nešto više od 1 milijardu kuna u usporedbi s 2003. g.

Također, planira se povećano izdvajanje za proračun Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi u iznosu većem za 716 milijuna kuna u usporedbi s prethodnom godinom. Prema tome, Vlada će za hrvatsko zdravstvo u 2004. g. izdvojiti nešto više od 17 milijardi kuna.

Prijedlog proračuna reflektira i Vladinu orijentiranost prema kapitalnim investicijama

Prijedlog državnog proračuna reflektira decidiranu Vladinu orijentiranost prema kapitalnim infrastrukturnim projektima. Stoga se za Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka planira izdvojiti 803 milijuna kuna više sredstava negoli u prethodnoj godini, što predstavlja porast od 23,1% u odnosu na izvršena sredstava u 2003. g.

Jedan od prioriteta nove Vladine politike jest i ulaganje u znanost i obrazovanje, što potvrđuje i prijedlog proračuna za Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. Naime, planira se izdvojiti 6% više sredstava za te namjene u 2004. g., što predstavlja međugodišnje povećanje u iznosu od 466 milijuna kuna. Ako se tome priključi dodatnih 32 milijuna kuna za novonastali Zavod za školstvo RH, onda je fiskalni poticaj veći za gotovo pola milijarde kuna koji će biti kanaliziran u znanstveno-obrazovni sustav.

Zbog gorućih potreba za unaprjeđenje i poboljšanje efikasnosti hrvatskog pravosuđa, Vlada planira izdvojiti 16,4% više sredstava za Ministarstvo pravosuđa u 2004. g. tj. 270 milijuna kuna više nego u prethodnoj godini.

Pokretanje snažnijeg gospodarskog ciklusa u vidu poticanja poduzetništva, reflektira se, između ostalog i u prijedlogu proračuna Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, čiji je plan za 2004. g. veći za čak 660 milijuna kuna. Drugim riječima, samo kroz ovo Ministarstvo, Vlada planira izdvojiti 24,8 milijardi kuna za ožvljavavanje hrvatskog gospodarstva. U skladu s prioritetima nove Vlade da jasno definira metode i ciljeve svog programa, za Središnji državni ured za razvojnu strategiju u 2004. g. izdvojiti će se 2,5 milijuna kuna.

Proračun Ministarstva kulture koji je za 7,5% veći u odnosu na 2003. g. također pokazuje na svijest o važnosti njegovanja hrvatske kulturne baštine, kao jedne od vodećih okosnica domaće turističke ponude.

Aktivna proeuropska politika vidljiva je i kroz proračun MEI-a

Povećanje proračuna Ministarstva Europskih integracija za 41,8% u odnosu na 2003. g. nedvosmisleno pokazuje proeuropsko opredjeljenje nove Vlade i intenciju dinamiziranja procesa približavanja Hrvatske ka punopravnom članstvu Europske Unije, kao i boljem razvoju odnosa s ostalim međunarodnim institucijama. Tome u prilog ide i 20,5% veći proračun Ministarstva vanjskih poslova u odnosu na 2003. g.

Iz svega navedenog, proizlazi da prvi proračun nove Vlade ne pokazuje odstupanje od esencijalnih predizbornih obećanja i postavljenog razvojnog

programa. Stimulansi bržem gospodarskom razvitku, poticanje ulaganja u znanost i obrazovanje, evidentno veća socijalna osjetljivost i dinamičniji nastup na vanjskopolitičkom planu, glavne su odrednice proračuna za 2004. godinu.

Istovremeno, ukupno planirani rashodi i izdaci svih proračunskih korisnika u odnosu na 2003. g. po ovakvom proračunskom prijedlogu imaju rast od 4,6%, što je u skladu s odlučnom politikom fiskalnog uravnoteženja u pogledu smanjivanja proračunskog deficita.

PLAN RASHODA HAC I HC

Ukupni rashodi HAC-a rastu za 5,73% u odnosu na 2003. godinu

Ukupni rashodi Hrvatskih autocesta u 2004. godini planirani su u iznosu od 5.640.196.000 kuna, što je za 5,73% više od ukupno planiranih rashoda u 2003. godini.

U strukturi rashoda, najveći dio odnosi se na investicijska ulaganja koja su planirana u iznosu od 4.732.931.000 kuna što je za 1,4% više od iznosa investicijskih ulaganja planiranih u prethodnoj godini.

Iznos planiranih rashoda u sebi sadrži i prenesena plaćanja za radove izvršene u 2003. godini

Udio rashoda za investicijska ulaganja u ukupno planiranim rashodima Hrvatskih autocesta iznosi 84% dok unutar stavke investicijskih ulaganja, na stavku investicijske izgradnje autocesta otpada čak 92%. Treba napomenuti da iznos planiranih rashoda investicijske izgradnje autocesta u sebi sadrži i znatni iznos prenesenog plaćanja za radove izvršene u prethodnoj godini, ali u isto vrijeme je i umanjen za iznose koji se odnose na dio avansnih plaćanja.

Rashodi za upravljanje i redovno održavanje, planirani su u iznosu od 507.635.000 kuna što je za 104% više od planiranih rashoda iste kategorije u prethodnoj godini. Rashodi za upravljanje i redovno održavanje, predstavljaju 9% ukupno planiranih rashoda Hrvatskih autocesta u 2004. godini. U strukturi ovih rashoda, najveći porast bilježe rashodi za zaposlene koji su planirani 70,47% više nego u 2003. godini. Razlog ovom porastu leži uglavnom u činjenici da je broj zaposlenih porastao s 1.750 na 2.500 osoba. Financijski rashodi Hrvatskih autocesta planirani su u iznosu od 399.630.000 kuna što je za 4,35% niže od iznosa planiranog u 2003. godini. U ukupno planiranim rashodima Hrvatskih autocesta za 2004. godinu, financijski rashodi imaju udio od 7%, a najveći dio financijskih rashoda odnosi se na kamate po kreditima koje čine 84,6% ukupnih financijskih rashoda. Planirani iznos rashoda za kamate po kreditima je za 28% veći od planiranog u prethodnoj godini što ukazuje na povećanje dospjelih obveza po kreditima.

Deficit Hrvatskih autocesta u 2004. godini planiran je u iznosu od 3.542.665.000 kuna što je za 2,15% manje od planiranog za 2003. godinu.

Rashodi Hrvatskih cesta u 2004. godini planirani su za 21,2% više od 2003.

Ukupni rashodi Hrvatskih cesta za 2004. godinu planirani su u iznosu od 1.827.981.191 kuna što je za 21,2% više od planiranog iznosa rashoda u 2003. godini.

Rashodi za investicijska ulaganja čine 44% ukupno planiranih rashoda Hrvatskih cesta. Iznos planiranih rashoda za investicijska ulaganja pokazuje porast od 47,8% u odnosu na plan prethodne godine.

Nadalje, predviđen je porast od 4,9% rashoda za održavanje državnih cesta koji je planiran u iznosu od 627.557.334 kuna. Planirani u ovom iznosu, rashodi za održavanje državnih cesta predstavljaju 34,3% ukupno planiranih rashoda Hrvatskih cesta. Važno je napomenuti da je iznos rashoda za investicijsko održavanje državnih cesta planiran u višem iznosu od planiranih rashoda za redovno održavanje.

Rashodi za sufinanciranje županijskih i lokalnih cesta planirani u iznosu od 240.000.000 kuna što je jednako planu prethodne godine, a predstavljaju 13,1% ukupno planiranih rashoda Hrvatskih cesta.

Najveći porast u odnosu na prethodnu godinu, bilježe planirani rashodi za studije i razvoj. Iako čine udio od samo 2,5% u ukupno planiranim rashodima, ohrabruje njihov značajan porast u iznosu od 83,5% što upućuje na jači angažman u iznalaženju kvalitetnih rješenja na ovom području djelovanja.

Rashodi poslovanja planirani su u iznosu od 99.600.000 kuna što predstavlja porast od 21,4% u odnosu na plan prethodne godine. Razlog ovom rastu proizlazi iz značajnog porasta rashoda za zaposlene te materijalnih rashoda. Rashodi za zaposlene rastu uglavnom zbog povećanja broja zaposlenih. Udio rashoda poslovanja u ukupno planiranim rashodima za 2004. godinu iznosi 5,4%.

Financijski rashodi su planirani u iznosu od 12.991.696 kuna što predstavlja 35% manji iznos od planiranog u 2003. godini. Od ukupno planiranih rashoda Hrvatskih cesta, financijski rashodi čine samo 0,7%. Razlog smanjenu financijskih rashoda jest manji plan podizanja kredita u 2004. godini.

Deficit Hrvatskih cesta planiran je u iznosu od 339.031.122 kune što je za 123% više od planiranog deficita u 2003. godini. Razlog ovakvog porasta iznosa deficita proizlazi iz različitog intenziteta porasta ukupnih prihoda i rashoda. Naime, dok prema planu ukupni prihodi ostvaruju porast od 9,8% u odnosu na prethodnu godinu, ukupni rashodi ostvaruju rast od čak 21,2%. Razlog jačeg intenziteta rasta ukupnih rashoda velikim dijelom proizlazi iz značajnog porasta rashoda za investicijska ulaganja.

PLAN RASHODA FONDA ZA ZAŠTITU OKOLIŠA I ENERGETSKU UČINKOVITOST

Hrvatski Sabor je na sjednici 24. lipnja 2003. donio Zakon o osnivanju Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost. U fondu se obavljaju poslovi utvrđeni ovim Zakonom radi financiranja pripreme, provedbe i razvoja programa, projekata i sličnih aktivnosti u području:

- očuvanja, održivog korištenja, zaštite i unapređivanja okoliša, te
- energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije

Zakon o Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost je stupio na snagu 1. siječnja 2004. godine.

*Ukupni rashodi fonda su
245,35 milijuna kuna.*

Ukupni rashodi Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost su u 2004. godini planirani u iznosu od 245.350.000 kuna. U planu rashoda, najveći udio imaju programi, projekti i druge aktivnosti Fonda koji su

planirani u iznosu od 232.131.681 kuna što čini 94,6% ukupnih rashoda Fonda.

Ostatak planiranih rashoda u iznosu od 13.218.319 kuna odnosi se na rashode poslovanja Fonda te na rashode za nabavu nefinancijske imovine. Rashodi poslovanja planirani su u iznosu od 11.668.319 kuna što predstavlja 4,8% ukupnih planiranih rashoda Fonda. U strukturi rashoda poslovanja, svojim planiranim iznosima prednjače rashodi za zaposlene te materijalni rashodi koji zajedno predstavljaju preko 99% ukupno planiranih rashoda poslovanja Fonda.

Rashodi za nabavu nefinancijske imovine planirani su u iznosu od 1.550.000 kuna te kao takvi predstavljaju 0,6% ukupno planiranih rashoda Fonda.

PLAN RASHODA DRŽAVNE AGENCIJE ZA OSIGURANJE ŠTEDNIH ULOGA I SANACIJU BANAKA

Ukupni rashodi Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka planirani su u iznosu od 360.190.000 kuna za 2004. godinu što je za 21,5% manje od iznosa planiranog u 2003. godini. Ukupne rashode Agencije možemo podijeliti na dvije osnovne skupine:

- rashodi Fonda za osiguranje štednih uloga, te
- rashodi iz ostale djelatnosti Agencije

Rashodi DAB-a su smanjeni za 21,5% što ukazuje da daljnju konsolidaciju bankarskog sustava

U strukturi rashoda Fonda za osiguranje štednih uloga prednjače rashodi za naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja, a koji su planirani u iznosu 87,76% od iznosa plana u prethodnoj godini. Iskazano u kunama planirani su u iznosu od 185.350.000 kuna. Ova činjenica ukazuje na daljnju konsolidaciju bankarskog sustava.

Povezano s tim, plan financijskih rashoda za 2004. godinu pokazuje smanjenje od 27% u odnosu na prethodnu godinu.

Materijalni rashodi planirani su u iznosu od 600.000 kuna.

Zbrojeni iznos rashoda za naknade građanima i kućanstvima, financijskih te materijalnih rashoda čine rashode poslovanja u iznosu od 331.970.000 kuna, a koji pokazuju međugodišnje smanjenje od 19,3%.

U strukturi rashoda iz ostale djelatnosti Agencije planiranim iznosom od 26.870.000 kuna prednjače rashodi poslovanja. Važno je, međutim, napomenuti da rashodi poslovanja bilježe znatno smanjenje u odnosu na plan iz 2003. godine i to za 34,8%. Razlog tom smanjenju nalazi se u smanjenju materijalnih te smanjenju financijskih rashoda. Materijalni rashodi su planirani za 32% manje nego u 2003. i to prvenstveno zbog činjenice da se ne predviđaju nikakvi rashodi vezano za upravljanje lošom aktivom. Ova činjenica nadalje potvrđuje daljnju konsolidaciju financijskog sustava. Vezano s tim, 2004. godine planirani su zajmovi u manjem iznosu nego u 2003. pa su shodno toj činjenici planirani i manji financijski rashodi. Naime, financijski rashodi su planirani na razini od 54,5% prošlogodišnjeg planiranog iznosa.

Planiran je rast od 12,5% rashoda za nabavu nefinancijske imovine, međutim zbog malog udjela u ukupnim rashodima iz ostale djelatnosti Agencije nije značajnije umanjio smanjenje prouzročeno smanjenjem rashoda poslovanja. Udio planiranih rashoda poslovanja u ukupnim planiranim rashodima iz ostale djelatnosti Agencije iznosi 95,2%. dok se ostatak odnosi na rashode za nabavu financijske imovine.

Udio planiranih rashoda Fonda za osiguranje štednih uloga u ukupnim planiranim rashodima Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka iznosi 92,16% dok se ostatak odnosi na udio planiranih rashoda iz ostale djelatnosti Agencije.

Zbog činjenice smanjenja od 22% planiranih prihoda Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, prije navedeno smanjenje planiranih rashoda nije značajnije uspjelo smanjiti deficit, koji je planiran u iznosu od 355.820.000 kune odnosno smanjen je za 4,32% u odnosu na prethodnu godinu.

PLAN RASHODA HRVATSKOG ZAVODA ZA ZAPOŠLJAVANJE

Rashodi HZZ-a su povećani za 5,35% u odnosu na 2003. godinu

Ukupni rashodi Hrvatskog zavoda za zapošljavanje su u 2004. godini planirani u iznosu od 157.451.000 kuna što je 5,35% više od planiranih rashoda u 2003. godini. U strukturi ukupno planiranih rashoda prednjače rashodi poslovanja koji su planirani u iznosu od 145.898.000 kuna što predstavlja 92,7% ukupno planiranih rashoda. Preostalih 7,3% ukupno planiranih rashoda HZZ-a odnosi se na rashode za nabavu nefinancijske imovine, aktivnu politiku zapošljavanja te na posredovanje pri zapošljavanju.

Rashodi poslovanja pokazuju rast od 15,6% u odnosu na prethodnu godinu. Razlog takvog rasta rashoda poslovanja proizlazi iz značajnog povećanja planiranih rashoda za zaposlene te materijalnih rashoda, dok su financijski rashodi planirani u manjem iznosu od prošlogodišnjeg plana. Naime, rashodi za zaposlene planirani su s rastom od 16,7%, a materijalni rashodi s rastom 14,5%. Na ukupan rast rashoda poslovanja znatno jači učinak je prouzročio rast rashoda za zaposlene nego rast materijalnih rashoda s obzirom na činjenicu da rashodi za zaposlene imaju znatno veći udio. Financijski rashodi planirani su na razini 3,5% nižoj nego u 2003. godini.

Rashodi za nabavu nefinancijske imovine, aktivnu politiku zapošljavanja te posredovanje pri zapošljavanju planirani su u nižem iznosu od prošlogodišnjeg plana, međutim zbog malih udjela u ukupno planiranim rashodima HZZ-a, nisu značajnije smanjili efekt povećanja ukupno planiranih rashoda uvjetovanog povećanjem rashoda poslovanja. Razina rashoda za aktivnu politiku zapošljavanja i rashoda za posredovanje je planirana u skladu s realizacijom u 2003. godini kada je zabilježeno izvršenje znatno niže od planiranog iz razloga što se aktivna politika zapošljavanja provodi direktno iz proračuna, a preko računa Fonda za razvoj i zapošljavanje. Iznos ostvarenih rashoda u 2003. za aktivnu politiku zapošljavanja i posredovanje pri zapošljavanju se odnosio na ranije ugovorene obveze iz prethodnih godina te na rashode za profesionalnu orijentaciju.

Ukupni planirani prihodi su za 33,2% veći nego u planu za 2003. godinu pa je slijedom takvog plana prihoda te plana rasta ukupnih rashoda od 5,35% predviđen deficit u iznosu od 60,75% prošlogodišnjeg plana deficita. Naime, deficit u 2003. je planiran u iznosu od 57.450.000 kuna dok je u 2004. godini planiran u iznosu od 34.900.000 kuna.

PLAN RASHODA HRVATSKOG ZAVODA ZA MIROVINSKO OSIGURANJE

Rashodi HZMO-a su smanjeni na 30,67% rashoda 2003. godine zbog isplata koje od 2004. idu iz proračuna

Ukupni rashodi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje planirani su u iznosu od 681.520.000 kuna što predstavlja 30,67% planiranog iznosa za 2003. godinu. Razlog ovakvom značajnom smanjenju leži u činjenici da je dio mirovina i mirovinskih primanja koji se odnosio na inozemne mirovine te na ustege i poreze na mirovine, bio evidentiran na računu Zavoda. Donesena je odluka prema kojoj će se inozemne mirovine samo u prvom tromjesečju 2004. godine isplaćivati preko računa Zavoda dok će u kasnijim razdobljima 2004. godine isplaćivati u potpunosti iz proračuna. Također, rashodi za ustege i poreze na mirovine su u potpunosti prebačeni u proračun.

Najveći dio ukupno planiranih rashoda HZMO-a odnosi se na rashode poslovanja koji su planirani u iznosu od 444.520.000 kuna tj. 1,7% više nego u 2003. godini. Na rashode poslovanja otpada čak 65,2% ukupno planiranih rashoda HZMO-a. U strukturi rashoda poslovanja, najznačajniji utjecaj na rast čine rashodi za zaposlene s obzirom na visoki udio (64% rashoda poslovanja) te na postotak rasta (3,7% u odnosu na 2003. godinu).

Rashodi za nabavu nefinancijske imovine planirani su u jednakom iznosu kao i 2003. godine.

Mirovine i mirovinska primanja, zbog već objašnjenog efekta uključivanja u proračun, iskazuju smanjenje planiranog iznosa na razinu od tek 11,61% prošlogodišnjeg plana.

Daljnja ulaganja u mirovinski sustav nisu predviđena planom za 2004. godinu.

Zbog prije objašnjenog uključivanja dijela mirovina i mirovinskih primanja u proračun, a koje je predviđeno planom za 2004. godinu, ukupni je deficit planiran na razini koja predstavlja tek 1,32% prošlogodišnjeg plana.

PLAN RASHODA HRVATSKOG ZAVODA ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE

Rashodi HZZO-a su smanjeni na 82,47% rashoda 2003. godine

Ukupni rashodi Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje planirani za 2004. g. trebali bi se ostvariti na razini od 950,2 milijuna kuna tj. na razini od 82,4% od ukupno planiranih rashoda u prethodnoj fiskalnoj godini. Ujedno, to znači smanjenje ukupnih rashoda u 2004. g. u iznosu od 202 milijuna kuna.

Ovakva racionalizacija na rashodovnoj strani HZZO-a proizlazi prvenstveno iz redukcije planiranih rashoda za dodatnu zdravstvenu zaštitu koja je planirana na razini 66,2% od svog prošlogodišnjeg iznosa. Na taj način se postiže ušteda od gotovo 240 milijuna kuna, što je oslobodilo prostor za umjerena povećanja svih ostalih komponenti rashoda.

Predviđeni rashodi za zaposlene u planu proračuna HZZO-a za 2004. g. iznose 204,9 milijuna kuna tj. planira se njihov rast od oko 1%.

Ukupni materijalni rashodi planirani su u iznosu od 96,5 milijuna kuna, što predstavlja međugodišnje povećanje od 4,2%. U strukturi materijalnih rashoda, rashodi za usluge čine čak 60% ukupnih materijalnih rashoda planiranih za 2004. g. i planirano je njihovo povećanje za 4,4%. Rashodi za materijal i energiju budžetirani su u iznosu od 23,1 milijuna kuna tj. planirani su na razini 2,3% većoj u odnosu na plan prethodne godine.

Naknade troškova zaposlenima u iznosu od 13,1 milijun kuna odražavaju planirano povećanje od 5,7% u odnosu na 2003.

Financijski rashodi Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje procijenjeni su na razini 54,6% većoj u usporedbi s prethodnom godinom, što odražava potrebu boljeg servisiranja pristiglih financijskih obveza.

Rashodi za nabavu nefinancijske imovine planiraju se u iznosu većem za 3,3% u odnosu na plan 2003. g., što predstavlja međugodišnje povećanje od 2,5 milijuna kuna.

DEFICIT

Deficit se izračunava na više razina. Ovdje ćemo istaknuti dvije razine, a to je razina deficita državnog proračuna i konsolidirani proračun države. Deficit državnog proračuna iznosi 5,46¹ milijardi kuna, odnosno 2,7% procijenjenog bruto domaćeg proizvoda u 2004. godini. Ova razina deficita je za 0,4 postotnih bodova niža od deficita prema izvršenju 2003. godine, a koji je iznosio 5,78 milijardi kuna, odnosno 3,1% BDP-a.

Deficit konsolidiranog proračuna države iznosi 4,5% BDP-a procijenjenog u 2003. godini. Od čega deficit HAC, HC, DAB i HFP iznosi 1,8% BDP-a.

¹ Iznos deficita je iskazan prema GFS 1986 zbog usporedbe sa prethodnim godinama.

